

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародної
науково–практичної конференції**

**„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО
ОЧИМА МОЛОДИХ”**

Частина 1. Психолого-педагогічний напрям

**19-20 травня 2010 року
м. Рівне**

ББК 72

УДК 001+37+316.3
Н-34

**НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА
МОЛОДИХ: Матеріали III Міжнародної науково-
практичної конференції студентів, педагогів,
психологів та молодих науковців. Частина 1.
Психолого-педагогічний напрям. – Рівне, 2010.– 200 с.**

Програмний комітет:

Постоловський Руслан Михайлович – канд.іст.наук, проф., ректор – **голова оргкомітету**

Поніманська Тамара Іллівна – канд.пед.наук, проф., проректор з наукової роботи РДГУ – **заступник голови оргкомітету**;

Гон Максим Мойсейович – докт.політ.наук, проф.;

Павелків Роман Володимирович – докт.психол.наук, проф.;

Пальчевський Степан Сергійович – докт.пед.наук, проф.;

Сяський Андрій Олексійович – докт.техн.наук, проф.;

Войтович Ігор Станіславович – канд.пед.наук, доц.;

Воробйова Ірина Анатоліївна – канд.пед.наук, доц.;

Галатюк Юрій Михайлович – канд.пед.наук, проф.;

Галуха Любов Юріївна – канд.іст.наук, доц.;

Каштан Сергій Степанович – канд.техн.наук, доц.;

Максимцев Юрій Романович – канд.фіз.-мат.наук, доц.;

Павелків Віталій Романович – канд. психол. наук, доцент

Черніговець Тетяна Іванівна – канд.пед.наук, доц.;

Черній Алла Леонідівна – канд.політ.наук, доц.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 29.04.2010р.)

2. Панфилова А.П. Игровое моделирование в деятельности педагога: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений/ А.П. Панфилова; под общ. ред. В.А. Слостенина, И.А. Колесниковой. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 368с.

3. Проблема професійного самовизначення учнів старших класів. – 29 березня 2010. - <<http://ua.textreferat.com/referat-12332-1.html>>.

НАРОДНЫЕ ПРИМЕТЫ КАК СРЕДСТВО ОЗНАКОМЛЕНИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ПРИРОДОЙ

Матвеевко А. Н., студентка, Стреха Е. А., канд. пед. наук, доцент

Белорусский государственный педагогический университет имени М.Танка

Как отмечает в своей работе А.П. Орлова, известный исследователь в области народной педагогики, на характер воспитания детей в Беларуси повлияли прежде всего особенности ее природно-географических условий [1, с. 72]. Обратившись к белорусскому фольклору (сказки, легенды, песни и т.д.) мы видим, что крестьяне всегда бережно относились к природе: никогда без надобности не убивали животное, не рубили и не ломали дерево. Дети с малых лет были при взрослых и во время работы, и в праздники, видели и перенимали отношение родителей к земле-матушке, к воде, растениям, животным, ощущали себя частью окружающего мира. Было принято, чтобы каждый человек оставлял после себя посаженное и выращенное дерево. Вместе проводили праздники, связанные с природой: первый день пахоты, жатвы, праздник урожая и др. Родители были практически единственными воспитателями своих детей и передавали свое отношение к окружающему миру.

Отмеченную многовековыми наблюдениями взаимосвязь природных явлений в разные времена года народ связывает с закономерностями в природе: «Зима снежная – лето дождливое», «Январь метет - июль зальет», «Пока гром не грянет – земля не оттает», «Журавли летят высоко – зима еще далеко», «Журавли летят низко – зима уже близко».

Как показало наше исследование, белорусский фольклор широко используется в работе с детьми дошкольного возраста. Методика, разработанная Д. Н. Дубининой, позволяет включить в работу с дошкольниками потешки, прибаутки, сказки, легенды, придания, заговоры, загадки и т.д. Однако она направлена на понимание детьми эстетики фольклора и развитие выразительности речи детей. Проблема использования белорусского фольклора и в частности народных примет в работе по ознакомлению детей дошкольного возраста с природой пока еще недостаточно изучена.

Проводя исследование, мы предположили, что работа по формированию представлений о природе у детей старшего дошкольного возраста, будет эффективной, если

- отобрать приметы, доступные восприятию и пониманию детьми дошкольного возраста,
- разработать методику использования примет в работе с детьми.

Отбирая приметы, мы исходили из следующих требований:

- содержание примет должно быть понятным для дошкольников. Например, такие приметы как «Коли на святого Федота дубовый лист развернулся, земля принялась за свой род», «Поздний листопад – на тяжелый год» требуют подробных объяснений и сами явления, затрагиваемые в приметах, не являются близкими, значимыми для детей;

- следует использовать приметы, связанные с природными явлениями, которые ребенок может сам наблюдать. Например, «Ласточки летают низко – к дождю», «Дождь при солнце – скоро дождь прекратиться», «Птицы хохлятся – к ненастью»;

- не следует использовать много долгосрочных примет, типа «Рябины уродило много – к мокрой осени и суровой зиме», «Если первый снег выпал на зеленые листья, зима будет суровой», «Береза с осени желтеет с верхушки – весна ранняя, снизу – поздняя». Ознакомление дошкольников с такими приметами требует организации длительных наблюдений на протяжении нескольких сезонов, регулярной фиксации наблюдаемых явлений, объектов, подготовку детей к рассказыванию о происходящих изменениях;

- не следует использовать приметы, связанные с негативным отношением к объектам природы или демонстрирующие отрицательную модель поведения по отношению к объектам природы. Например, «Черная кошка перебежала дорогу – к несчастью», «Если раздавить лягушку - пойдет дождь»;

- важно больше использовать примет, подчеркивающих красоту объектов и явлений природы и стимулирующих наблюдение, любование ими. С нашей точки зрения этому может способствовать и художественная обработка народных примет для ознакомления с ними детей дошкольного возраста. Например, «еще не ударили первые капли дождя, а нежные фиалки уже согнули свои прозрачные тонкие стебельки и опустили «глаза» к земле, так им легче перенести удары дождевых капель».

Непосредственное наблюдение привлекательных объектов природы в сочетании с народной мудростью, образной речью взрослого стимулирует стремление детей любоваться природой, восхищаться ее красотой и познавать ее особенности.

Список литературы

1. Арлова, А. П. Белорусская народная педагогика / А.П. Арлова. – Мн., 1993.

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ЗДІБНОСТІ УЧНЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Машенко Вікторія, студентка, Суржук Т.Б., канд. пед. наук, доц.

Рівненський державний гуманітарний університет

Основна мета навчання рідної мови – формування й удосконалення умінь і навичок оволодіння мовою в усіх сферах і видах мовленнєвої діяльності молодших школярів. Відповідно до нових цілей навчання української мови з'являється необхідність застосування компетентного підходу до її викладання. Мовна компетентність (здібність) та мовна активність (застосування мови) виявляються в конкретних людських діях, в процесах, у яких відбивається зовнішня дійсність (О. Р. Лурія). З огляду на це, вчитель початкових класів має підвести учнів до усвідомлення того,

що вони мають говорити й писати так, щоб це було зрозумілим для інших, що існують правила (норми), яких необхідно дотримуватися у своїй мовленнєвій діяльності.

Для того, щоб учні одержали знання найважливіших соціальних, ситуативних і контекстуальних правил, яких повинні обов'язково дотримуватись всі носії мови, у програму з рідної мови введено розділ «Мова і мовлення» [3, с. 112].

Академік М. Вашуленко наголошує, що при вивченні цього розділу стоїть проблема забезпечення усвідомлення учнями комунікативної функції мови. А тому більшість мовних і мовленнєвих вправ має виконуватись із метою самої комунікації, спілкування [2, с.12].

Основна увага вчителя зосереджується на мовленнєвій діяльності учнів на уроці. Одночасно молодшими школярами засвоюється мовний матеріал і формуються їхні мовно-мовленнєві вміння та навички. Навчання відбувається безпосередньо через спілкування.

Ось чому так важливо розвивати мовлення, працювати постійно й цілеспрямовано. Адже без добре розвинутого мовлення немає справжніх успіхів у навчанні, немає спілкування [9, с. 57].

З розвитком мовлення тісно й органічно пов'язане насамперед питання інтелектуального розвитку особистості. Не випадково практично всі видатні психологи і педагоги приділяли велику увагу інтелектуальному розвитку дитини засобами мови. В процесі аналізу праць Яна Амоса Коменського, К.Д.Ушинського, В.О.Сухомлинського з'ясовуємо, що вони були не тільки видатними педагогами, а й учителями рідної мови, методистами, авторами навчальних і художніх книг з рідної мови для молодших школярів.

Мовлення дитини розвивається також у процесі мислення. Адже мовлення – це реалізація мислення на основі використання засобів мови. Також існує так зване внутрішнє мовлення або «мисленнєве», яке звернене ніби до самого себе. На рівні внутрішнього мовлення протікає засвоєння нових знань, розв'язування задач, обмірковування матеріалу для усних висловлювань і особливо для письма [6, с. 195]. Отже, внутрішнє мовлення є ніби обов'язковою передумовою зовнішнього. І те на стільки ефективним буде мовлення залежить у першу чергу саме від розуміння і осмислення людиною предмету мовлення.

Розуміння останнім часом частіше стає предметом обговорення філософів, істориків, фізиків, математиків, а також учених інших галузей наук. Ця проблема є однією з ключових і в психолого-педагогічних дослідженнях. Вона почала інтенсивно розвиватися у 40-50-х роках минулого століття. Вагомий внесок у дослідження цієї проблеми зробив Г.С. Костюк. Він один із перших у вітчизняній психології дав всебічну характеристику розуміння і визначив сутність та типи розуміння, виділивши основні детермінанти та операції, що забезпечують його реалізацію.

Розуміння, на думку Г.С. Костюка, - це складне явище, що спрямоване на відбиття певного об'єкта у його істотних зв'язках з іншими об'єктами, це невід'ємна складова мислення людини. Він вважав, що для розуміння нового об'єкта необхідно вирішити хоч маленьку пізнавальну задачу, наголошуючи, що «... процеси розуміння - це і процеси нашого мислення, спрямованого на розкриття тих чи інших об'єктів у їх істотних зв'язках з іншими об'єктами» [7, с. 56]. Вчений виділяв такі характеристики розуміння, як: цілеспрямованість, мотивованість, активність, опосередкованість, продуктивність. Це саме ті характеристики, які притаманні мисленню кожної людини. У своїй праці «Про психологію розуміння» Г.С. Костюк пише: *«Розуміння - це є процес мислення, спрямований на вирішення поставлених перед слухачем задач. Нема підстави розглядати розуміння як якийсь особливий інтерес, відокремлений від мислення».*

Пізнання мови на різних її рівнях (фонетичному, словотвірному, лексичному, граматичному) є джерелом різноманітних знань, засобом розвитку мислення, мовлення, духовного збагачення людини. Йдеться про розвиток мовної, а точніше, мовленнєвої особистості. Це поняття, яке нині досить часто зустрічається в наукових дослідженнях із психології, зокрема, з психолінгвістики та лінгводидактики. Мовленнєва особистість — це людина, яку розглядаємо з точки зору її готовності виконувати мовленнєві дії. Мовленнєва особистість характеризується не лише тим, що вона знає про мову, а й тим, як вона може її використовувати. Готовність до мовлення дуже важлива, і людина психічно формується одночасно з формуванням цієї готовності.

За твердженням М.С. Вашуленка, готовність суб'єкта використовувати мову в своїй діяльності можна назвати *мовленнєвою здібністю*. Першим це поняття ввів Л.В. Щерба. Мовленнєву здібність він трактував, як оволодіння основними засобами формування та формулювання думки за допомогою мовних засобів.

Мовленнєва здібність формується на основі навичок оволодіння мовою: знаннями орфографічних, орфоепічних, пунктуаційних правил, знаннями мовної системи є формування лексичних понять, правил словозміни та словотворення, граматичної систематизації слів, понять про речення, висловлення, стилістичні правила використання певних мовних засобів, а згодом - уміння бездоганно користуватися скарбами мови у різних комунікативних ситуаціях (О.О.Леонтьєв, Ю.М.Караулов, Г.І.Богін та ін.).

Згідно з концепцією Г.І.Богіна, людина проходить 5 рівнів оволодіння мовою: правильність, швидкість, насиченість, адекватний вибір, адекватний синтез.

Перший рівень – це період оволодіння елементарними правилами мови.

Другий рівень - інтеріоризація, тобто період набуття швидкості мовлення. У дітей вона буває недостатньою через погано сформований апарат внутрішнього мовлення.

Третій рівень визначається як рівень насиченості, коли дитина опановує використання стильових ресурсів мови.

Четвертий рівень - рівень адекватного вибору, який відповідає становленню мовленнєвої особистості, що володіє риторичними навичками, планує та будує своє мовлення у відповідності з різними комунікативними ситуаціями.

П'ятий рівень - рівень адекватного синтезу, коли особистість у повсякденному спілкуванні володіє вишуканою літературною мовою.

Швидкість і продуктивність такого процесу залежить від кожної конкретної особистості, її мети, установок, когнітивної бази, інтересів тощо.

У сучасній психології розроблено модель мовленнєвої здібності. В ній закладено, з одного боку, найважливіші складові мовної системи, а з іншого — основні види мовленнєвої діяльності — слухання-розуміння (аудіювання), говоріння, читання й письмо.

Мовленнєва діяльність проявляється у здібностях до мовлення. Формується, розвивається здібність до мовлення під впливом мовного спілкування, мовної комунікації.

Спираючись на дослідження психолінгвістів та лінгводидактів можна виокремити такі рівні мовленнєвої здібності, які вчитель має брати до уваги у процесі професійної діяльності:

- 1) рівень правильності (дотримання мовних норм; нормативність мовлення);
- 2) рівень швидкості — обґрунтований розподіл мовленнєвої дії в часі;
- 3) рівень насиченості — багатство словника і граматичних форм, виражальних мовних засобів, які виходять за межі мінімуму тих мовних засобів, які необхідні для досягнення звичайного рівня;
- 4) рівень адекватного вибору – йдеться про вибір мовних форм на основі адекватності висловлювання програмі, задуму, ситуації спілкування, зорієнтованості на слухача, його можливості на сприйнятті словникової інформації [4, с. 12].

Отже, мовленнєва діяльність проявляється у здібностях до мовлення. Формується, розвивається здібність до мовлення під впливом мовного спілкування, мовної комунікації. Незаперечним фактом є те, що мовленнєва здібність формується на основі розвитку мовленнєвих умінь. Питання про те, які уміння треба розвивати в школярів розв'язується на основі даних психології та аналізу тих труднощів, які долають учні у процесі оволодіння мовленням. О. О. Леонт'єв зазначає, що усі чотири етапи монологічного мовлення (орієнтування, планування, реалізація і контроль) постійно змінюють один одного, перебувають у постійній взаємодії [8].

Такі мовознавці, як Дорошенко С. І., Варзацька Л. О. та ін. виділяють чотири групи узагальнених умінь зв'язного мовлення (їх можна назвати комунікативними):

- інформаційно-змістові;
- структурно-композиційні;
- граматико- та лексико-стилістичні;
- редагування.

Група інформаційно-змістових умінь забезпечує оволодіння змістом повідомлення. Вона включає уміння орієнтуватися в умовах спілкування, усвідомлювати тему і головну думку висловлювання та добирати для нього необхідний матеріал [5, с. 337].

Група структурно-композиційних умінь включає в себе такі уміння:

- розташовувати серії малюнків в часовій чи логічній послідовності;
- відновлювати деформований текст;
- виділяти зачин, головну частину та кінцівку;
- інтонаційно і граматично виділяти найголовніші слова для вираження думки.

Група граматико- та лексико-стилістичних умінь включає такі вміння учнів:

- помічати засоби виразності у текстах різних стилів;
- обґрунтовувати доцільність ужитих автором мовних засобів (синонімів, антонімів, слів з переносним значенням, речень спонукальних чи з окличною інтонацією, речень з однорідними членами тощо);
- добирати слова, речення, інтонацію з огляду на мету висловлювання;
- вживати речення, різноманітні за конструкцією та інтонацією;

Група редагування пояснює вміння дітей помічати недоліки мовлення та виправляти їх. До цієї групи належать такі уміння:

- встановлювати відповідність висловлювання заголовкові;
- знаходити логічні пропуски у змісті, неточності, зайве;
- знаходити порушення в послідовності речень та частин висловлювання;
- помічати невизначеність, бідність лексики, одноманітність синтаксичної структури речень;
- пояснювати невідповідність мовних засобів меті висловлювання [1, с. 117].

Використовуючи дану класифікацію ми провели діагностичне дослідження для того, щоб перевірити сформованість даних умінь в учнів. Результати показали, що найкраще у третьокласників сформовані інформаційно-змістові уміння (52%), майже на однаковому рівні структурно-композиційні (20%) та граматико- і лексико-стилістичні (16%) та дуже слабо розвинене уміння редагувати (4%).

За даними дослідження, майже всі учні без проблем можуть підібрати влучний заголовок до тексту, дати відповіді на запитання за змістом тексту. Це показник досить розвинутого вміння слухати-розуміти. Якщо тему може визначити кожен учень, то головну думку або не визначають взагалі, або визначають помилково. Учні не справляються із завданням тому, що досить на низькому рівні розвине мислення, як наслідок – невміння осмислювати, аналізувати, робити висновки.

Досить важко учням дається написання творів. Вчителі зазначають, що причинами цього є мале коло читання творів та недостатньо розвинені читацькі вміння учнів. Саме тому у своїх творах діти вживають речення, прості за конструкцією, інтонаційно не виразні, одноманітної структури.

Третьюкласники виділяють засоби виразності у текстах (розповідних, описових, міркуваннях наукового і художнього стилів), але у власних творах слів з переносним значенням, порівнянь, синонімів та інших засобів майже не використовують. Учні третього класу мають добре розвинені текстологічні уміння. Кожен усвідомлює, що текст повинен мати зачин, основну частину і кінцівку. Але у своїх творах учні припускаються значної кількості граматичних помилок (пропуски та заміна букв, написання іменника з прийменником разом та ін..).

Найгірше розвинене у дітей уміння редагувати. Третьюкласники не вміють виправляти допущені мовні та мовленнєві помилки. Лише деякі учні можуть встановлювати невідповідність заголовку змістові. Значна частина учнів може відновити, неважкий для сприймання та невеликий за обсягом, деформований текст.

Отже, дане дослідження, підтверджує той факт, що молодші школярі мають досить глибокі теоретичні знання з мови і мовлення, але не застосовують їх у повній мірі. В учнів ще не на належному рівні розвинені комунікативні уміння. Для їх формування потрібна послідовна і систематична робота вчителя на уроці та в позаурочний час. На уроках рідної мови потрібно частіше застосовувати комплексні справи синтетичного характеру, виконання яких сприятиме навчанню учнів бачити, спостерігати, організувати свою мову в різних мовленнєвих ситуаціях.

Розвиваючи комунікативні уміння школярів, учитель сприяє формуванню в них мовленнєвої здібності, що є основою мовленнєво-мовної особистості, яку ми прагнемо виховати. За таких умов кожна дитина сповна реалізує свої здібності та досягне стійких результатів у навчанні та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Варзацька Л. О. Методика розвитку зв'язного мовлення молодших школярів: Навчально-методичний посібник / Л. О. Варзацька, Л. М. Шевченко. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. – 204с.
2. Вашуленко М. С. Удосконалення змісту і методики навчання української мови в 1 – 4(3) класах: Науково-теоретичні засади та методичні рекомендації / М. С. Вашуленко. – К.: Рад.шк., 1991. – 215с.
3. Вашуленко М. С. Перспективи модернізації мовної освіти / М. С. Вашуленко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти – Рівне: РДГУ, 2002. – Вип. 18. – С. 110 – 112
4. Вашуленко М. С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання / М.С.Вашуленко // Початкова школа. – 2001. – №1. – С. 11 – 13
5. Дорошенко С. І. Методика викладання української мови: Навч. посібник / С. І. Дорошенко, М. С. Вашуленко, О. І. Мельничайко та ін. – К.: Вища школа, 1992 – 398с.
6. Коваль Г. П. Методика викладання української мови: Навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів / Г. П. Коваль, Н. І. Деркач, М. М. Наумчук. – Тернопіль: Астон, 2008. – 287 с.
7. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.С. Костюк. – К., 1989. – 256с.
8. Леонтьев А. А. Язык, речь, речевая деятельность. – М., 1969.
9. Лещенко Г. Комунікативні завдання на уроках мови. 4 клас. / Г. Лещенко, Л. Іванова. – К.: Шк. світ, 2009. – 128с.

**СПЕЦИФИКА ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБЩЕНИЯ УЧИТЕЛЯ
Менуерова Фериде, студентка, Зарединова Э.Р., канд.пед.наук, доцент
ВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет»**

Актуальность темы. Общение между учителем и учеником — одна из основных форм, в которой дошла до нас тысячелетняя мудрость, накопленная человечеством. Новые различные подходы в педагогической практике (педагогика сотрудничества, коммунарская методика и др.) с психологической точки зрения связаны с переходом от системы взаимоотношений «субъект—объект» к системе «субъект-субъект».

Вопросами изучения педагогического общения в истории педагогической науки занимались видные ученые-педагоги Я.А. Коменский, А.С. Макаренко, В.А. Сухомлинский, К.Д. Ушинский и другие.

Проблема эффективности общения приобрела в последнее время большое значение. Ей посвящены труды многих известных психологов — А.А. Бодалева, Б. Ф. Ломова, А. А. Леонтьева, А.В. Толстых, Е. С. Кузьмина, В. В. Знакова и др. Следует отметить, что в качестве самостоятельного направления выделяется проблема эффективного педагогического общения (И. А. Зимняя, В.А. Кан-Калик, Я. Л. Коломинский, С. В. Кондратьева, К.М. Левитан, Н. В. Кузьмина, Н. Д. Никандров, И. И. Рыданова, А. А. Реан, И.Е. Сеница и др.).

Цель нашей статьи состоит в том, чтобы раскрыть и проанализировать понятие педагогического общения и выявление специфики.

Категории «общение» и «деятельность» — совершенно самостоятельны и описывают различные стороны, реалии педагогического труда, однако между ними существует и диалектическая взаимосвязь. Более того, можно утверждать, что существуют виды деятельности, которые принципиально строятся по законам общения. Педагогическая деятельность — одна из них [1, с. 46].

В педагогическом общении объектом взаимодействия оказывается личность, и речевые поступки преподавателя отражают отношение в ней как к субъекту взаимодействия, обнаруживая уровень не только языковой, но и нравственной культуры. В ходе педагогического общения личность учителя раскрывается более полно и многогранно, чем в речевой деятельности.

Экспериментальные исследования показывают, что среди множества задач, встающих перед педагогом, наиболее сложными оказываются задачи, связанные с общением, его организацией, моделированием, выбора оптимального стиля педагогического общения. Они предполагают, что педагог обладает достаточно высоким уровнем развития коммуникативных умений.

А. А. Леонтьев под педагогическим общением понимал профессиональное общение учителя с учащимися на уроке и вне его (в процессе обучения и воспитания), имеющее определенные педагогические функции и направленное (если оно полноценное и оптимальное) на создание благоприятного психологического климата, а также на другого рода психологическую оптимизацию учебной деятельности и отношений между педагогом и учащимся [2, с. 45].

Одним из критериев продуктивного педагогического общения является создание благоприятного психологического климата, формирование определенных межличностных отношений в учебной группе. Межличностные отношения в учебной группе действительно должны формироваться педагогом целенаправленно. При этом на определенных высших стадиях основным их источником становится саморазвитие коллектива. Но на начальных этапах центральное место в формировании высокого уровня межличностных отношений принадлежит педагогу. Недаром поэты Древнего Востока говорили, что ученики подобны фруктовому саду, а учитель — садовнику. Поначалу деревца слабые и их жизнь полностью зависит от хлопот садовника, но потом, окрепнув, они растут сами и приносят сладкие плоды.

В исследовании С.В.Кондратьевой анализируется взаимосвязь между уровнем понимания педагогом учащихся и характерной для него структурой педагогических воздействий.

В структуре воздействий преподавателей высокого уровня деятельности на первом месте стоят воздействия организующего характера, а у преподавателя низкого уровня деятельности—дисциплинирующего. Если педагог не уделяет достаточного внимания организации деятельности учащихся, то впоследствии ему приходится тратить силы и время на поддержание дисциплины. Беспорядок возникает там, где нет организации.

ЗМІСТ

ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНИЙ НАПРЯМ

Hal Rice, M. Sue Sroda. A Brief History of CTLT at Murray State University	3
Shankovs'ka Vasylyn, Zubilevych Maryna. The training of bachelors at humanitarian university departments in the USA and Great Britain	3
Абібуллаєва С. М. Наукові підходи до вивчення педагогічного мислення в контексті професійного становлення особистості майбутнього вчителя	4
Андронович Л.Н., Дубинина Д.Н. Разнообразие приемов обучения пересказа литературных произведений как средство повышения эффективности формирования у дошкольников связной речи	7
Бакшиш Евеліна, Заредінова Е. Р. Підготовка вчителя до особистісно-орієнтованого виховання молодшого школяра	8
Баланович Ганна, Белешко Д.Т. Розробка методичного посібника: Курс за вибором «Подільність цілих чисел»	9
Баранова С. Н, Стреха Е.А. Ознакомление старших дошкольников с организмом человека в процессе дидактических игр	11
Бекирова Адиле Рустемовна Особенности формирования основ гражданской культуры младших школьников в школах автономной республике Крым	12
Бенедюк Т.М., Зайченко Ю.А., Твердохліб І.А. Використання комп'ютера на уроках математики	15
Берник Іванна, Янцур М.С. Формування професійної спрямованості учнів основної школи з врахуванням соціонічних типів особистості	17
Блащинская И. А. Состояние владения старшими дошкольниками словарем русского и белорусского языков в ситуации близкородственного двуязычия.	18
Богданова Ганна, Ротерс Т.Т. Інтерактивні технології навчання вчителів фізичної культури у післядипломній педагогічній освіті	20
Бородач Татьяна, Дубинина Д.Н. Обогащение и активизация словаря детей дошкольного возраста	21
Бородич Ирина, Горбатова Е.В. Использование книжной иллюстрации как средства развития творчества у детей дошкольного возраста	21
Вербець Олександр, Тарасенко В.І. Соціально-психологічні проблеми поглиблення якості освіти	22
Вербіцький П.М., Кирильчук Ю.В. Методика розвитку технічних здібностей в учнів на заняттях з професійного навчання (за професією токаря)	23
Войтик Т. П., Стреха Е.А. Организация игр с природными материалами детей младшего дошкольного возраста в практике работы дошкольных учреждений	25
Войтович І.С. Використання форумів у педагогічній діяльності.	25
Войтович Оксана Формування міжпредметних компетентностей учнів ЗОШ	27
Галатюк Михайло Дидактичний зміст навчально-пізнавальної компетентності у шкільній освіті.	28
Галатюк Тарас Формування навчальної діяльності у процесі з розв'язування фізичних задач.	30
Ганжа М. Проектування функціональної моделі естетичного виховання молодших школярів засобами дизайну	31
Гаюк Андрій, Сингаївський Д.В. Використання інтерактивних аудіовізуальних засобів у процесі трудового навчання старшокласників	33
Гладун Тетяна Індивідуалізація навчання учнів засобами інформаційних технологій.	34
Гнедко Наталія, Белешко Д.Т. Основні принципи реалізації допрофільної підготовки.	36
Гомонай Іванна, Дичківська І.М. Принципи добору матеріалу з народного декоративно-прикладного мистецтва для роботи з дошкільнятами.	37
Гордєєва Ольга, Вербець В. В. Проблеми підготовки педагогів-балетмейстерів дитячих хореографічних колективів у вищих навчальних закладах.	39
Горобець Т. В. Сучасні технології зі слухання музики в дошкільних навчальних закладах у контексті підготовки до практики студентів педагогічних коледжів.	40
Давидюк Людмила, Янцур Л.А. Формування у дошкільників інтересу до декоративної діяльності за мотивами українських народних промислів.	43
Дмитришина Надія Національне виховання в українській педагогічній думці.	45
Єфремов С.В. Здійснення професійно спрямованої науково – дослідної роботи студентів у наукових гуртках у позааудиторний час у вищих навчальних закладах України у 80–90 роки ХХ століття.	46
Заблюцька Ірина, Гроть Л. В. Особливості навчання монологічного мовлення школярів в середній ЗОШ.	47
Заредінова Е.Р., Алієва Е.Н. Характеристика інноваційних технологій як засіб формування творчої активності учнів.	48

Заячківська М.В. Виховання дітей старшого дошкільного віку в різновікових групах: сучасні теоретико-методичні підходи.	51
Зінченко П.А., Твердохліб І.А. Використання мультимедійних технологій в навчальному процесі під час повторення навчального матеріалу.	52
Зиядинова Рияна, Заредінова Е.Р. Подготовка молодых педагогов к работе с одаренными детьми.	54
Зубілевич М.І., Концимал І.П. Особливості впровадження проектно-методики на уроках англійської мови на початковому ступені навчання в ЗОШ.	55
Зубілевич М.І., Павлуш Наталія. Сугестопедичний підхід до процесу викладання іноземної мови у середній ЗОШ на старшому етапі навчання.	57
Івашенко А.А., Твердохліб І.А. Основні етапи розвитку та використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання.	58
Карпович О. А., Стреха Е. А. Методика ознакомления детей старшего дошкольного возраста с лекарственными растениями.	60
Кашицька Ольга, Маліновська Н.В. Виховання економічної культури у дітей старшого дошкільного віку.	61
Кирильчук Зоряна, Суржук Т.Б. Роль текстологічних знань у навчанні молодших школярів зв'язних висловлювань.	63
Кіась Аліна, Долинська Л.В. Формування ефективних копінг-стратегій вчителів активними соціально-психологічними методами навчання.	64
Козаченко І.А. Основные характеристики содержательно-процессуального подхода в учебном процессе.	66
Коломієць Н.М. Концепція та засоби особистісно зорієнтованого підходу у навчанні іноземних мов.	68
Колтович О.В., Стреха Е. А. Экологическая сказка как средство формирования экологических представлений у детей старшего дошкольного возраста.	69
Конько Юлія, Самсонок Н.Ф. Критичне мислення – основа формування особистісної позиції дошкільника.	70
Корецька Наталія, Горобаха Н.М. Інтеграція різних видів діяльності як засіб сенсорного виховання дітей третього року життя.	71
Костолович М.І. Зміст, форми й методи активізації творчого потенціалу підлітків у процесі краєзнавчої роботи.	73
Кравчук Тетяна, Павлова Н.С. Сучасні інтерактивні технології у процесі навчання інформатики.	74
Красько Надія, Маліновська Н. В. Педагогічні умови формування усвідомленого ставлення старших дошкільників до своїх прав та обов'язків.	75
Круглик О. В., Коваль В.В. Методика формування методів наукових досліджень у процесі вивчення математики.	77
Крук Сергій Іванович, Козяр Михайло Миколайович. Педагогічні умови формування толерантності у особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій.	79
Кучмистенко Е.Л., І.В.Житко. Взаимодействие детского сада и семьи в процессе математического развития детей старшего дошкольного возраста.	79
Левченко Діна, Тарасенко Г.С. Роль мистецтва у формуванні екологічної свідомості особистості: аксіологічний аспект.	81
Логвинюк Наталія, Бляшевська А. В. Інтерактивні технології формування професійно спрямованої іншомовної комунікативної діяльності майбутніх економістів.	83
Лотоцька Інна, Вербець В.В. Проблеми діагностики соціального потенціалу студентів.	83
Мазурок Оксана, Михальчук Н.О. Педагогічні умови формування професійної компетентності в майбутніх вчителів іноземних мов.	84
Малишевська С., Сингаївський Д.В. Формування профорієнтаційних знань учнів 8-9 класів в процесі трудового навчання з використанням ігрових методів.	86
Матвеєнко А. Н., Стреха Е. А. Народные приметы как средство ознакомления детей старшего дошкольного возраста с природой.	87
Мащенко Вікторія, Суржук Т.Б. Формування мовленнєвої здібності учня початкових класів.	87
Менумерова Фериде, Заредінова Э.Р. Специфика педагогического общения учителя.	90
Мисник С.А., Стреха Е. А. Ознакомление детей старшего дошкольного возраста с птицами ближайшего природного окружения.	91
Мойсюк Русана. Гендерні аспекти виховної діяльності релігійних організацій західної України початку ХХ століття.	92
Мусаєва З.Р. Педагогические условия приобщения детей старшего дошкольного возраста к народным традициям средствами этнографической культуры.	94
Мустафаєва З.И. Эффективные формы взаимодействия дошкольного учреждения и семьи в процессе физического воспитания дошкольников.	96
Ніжегородцев В., Грищенко Г.О. Формування вмінь та навичок у навчально-дослідній роботі	

студентів курсу спеціального фізичного практикуму.	97
Нечай С.П. Нові пріоритети моделі музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів.	98
Носяр О.В., Янцур Л.А. Формування художнього образу в образотворчій діяльності старших дошкільників.	100
Облівач Аліна, Заредінова Е.Р. Засоби навчання нового покоління запит сучасної освіти.	101
Остапчук Вікторія, Бігунова С.А. Використання інтерактивних технологій на молодшому етапі загальноосвітньої школи при вивченні англійської мови.	102
П'янкowska Інна, Голубєва М. О. Провідні тенденції європейської освіти у підготовці учителів у ВНЗ Німеччини.	103
Павелків К.М. Загальна і професійно-педагогічна культура вчителя: сутність та специфіка.	105
Павлова Н.С. Формування компетентної особистості через впровадження у процес навчання веб-квестів.	107
Пічурова Катерина, Сварковська Л.А. Характеристика рухової активності дітей третього року життя.	108
Поліщук Валентина, Кирильчук Ю. В. Формування знань учнів 8-9 класів на заняттях трудового навчання з використанням нетрадиційних уроків.	109
Поліщук Н.В. Особливості реалізації дидактичних принципів при викладанні курсу „Технологічне обладнання харчової промисловості та його експлуатація”.	110
Попчук Олена. Формування професійної культури майбутніх документознавців засобами педагогічних інновацій.	113
Ребенок Е. А., Заредінова Э.Р. Технологія інтерактивного навчання.	115
Романович Ольга, Косарева О. І. Педагогічні умови формування гендерних ролей в процесі соціалізації дітей старшого дошкільного віку.	117
Руль Анна, Янцур М. С. Формування професійних намірів в учнів старшої школи в процесі трудового навчання на основі індивідуального підходу.	118
Русин В., Дичківська І.М. Рухливі ігри як засіб всебічного розвитку дітей дошкільного віку.	120
Савенюк Тетяна, Белешко Д.Т. Методика навчання студентів математичних спеціальностей загальним методом розв'язування планіметричних задач.	120
Семерня О. М., В.В.Пака. Інформаційні підходи організації навчально-пізнавальної діяльності старшокласників з фізики.	122
Семещук Андрій, Янцур М.С. Використання сучасних інформаційних технологій в процесі графічної підготовки молодших спеціалістів технічного напрямку.	126
Сергеева Е.В., Нога И.В. Создание и апробация электронного учебника «Информационные технологии в биологических исследованиях».	127
Смайлова А.С. Розвиток в учнів інтересу до вивчення іноземної мови засобами проблемних завдань.	128
Соломонян Наїра, Косарева О.І. Педагогічні умови формування позитивного я-образу у дітей старшого дошкільного віку.	131
Суботюк Валентина. Проблеми екологічного виховання особистості в історії шкільної освіти і педагогічної думки.	132
Сьох Я. В., Коваль В. В. Методика організації та проведення позакласної роботи у класах з поглибленим вивченням математики.	134
Ткаченко Юлія, Стучинська Н.В. Контроль знань та вмій студентів вищих медичних навчальних закладів засобами інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі вивчення фізико-математичних дисциплін.	135
Тригуб Любов Михайловна. Педагогические аспекты формирования коммуникативной компетентности дошкольников в условиях двуязычия.	137
Тульська Оксана. Самовдосконалення як один із шляхів формування професійної культури майбутніх екологів.	138
Усенко Роман Станіславович. Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів.	140
Устінова Вікторія, Засєкіна Т.М. Особливості критичного мислення як методу навчання в сучасній школі.	141
Федорчук Юлія, Бігунова С. А. Шляхи підвищення швидкості ознайомлювального читання англійською мовою.	142
Фирсова Н., Воловик А.К. Глобализация европейской системы высшего образования.	143
Філіппова Лариса. Методика проведення лекційних занять з хімії для студентів фармацевтичної галузі.	144
Хайруллаева Диляра Энверовна. Теоретические основы ознакомления дошкольников с изобразительным искусством в процессе посещения музея.	146
Харкавців Ірина, Ковальчук В. Ю. Застосування нових інформаційних технологій і засобів навчання як один із напрямів розвитку педагогічної творчості.	148

Хоронжевський О.М. Температурно-повітряний режим навчальних майстерень та гігієнічні вимоги.	150
Чудюк Галина, Вербець В. В. Формування морально-етичного потенціалу студентів в контексті особистісно орієнтованого виховання.	151
Шевцова Наталія Пантелеевна. Педагогическая оценка эмоционального состояния дошкольников в процессе индивидуального подхода.	153
Шкловчик О.А., Стреха Е.А. Экологическое воспитание детей старшего дошкольного возраста в процессе реализации метода проектов.	155
Шкопителько Сільвія, Поніманська Т.І. Педагогічні умови формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку.	156
Шурин Олена. Гуманістична поведінка як невід’ємна особистісна риса майбутніх учителів.	157
Юрчук Олексій, Поніманська Т.І. До проблеми наступності у фізичному вихованні старших дошкільників та молодших школярів.	158
Аджалимова Э. Р., Харахады С.И. Психофизиологические механизмы овладения чтением.	159
Адаманова Ельзара, Заредінова Е.Р. Зміст та сутність поняття «інтерес» у психолого-педагогічній літературі.	161
Багай Б.М., Павелків Р.В. Психологічні особливості розвитку Я-концепції молодшого школяра.	162
Бакал Анатолій. Подолання психологічних бар’єрів як передумова успішної діяльності майбутнього фахівця.	163
Богушевич Татьяна, Горбатова Е.В. Развитие творческих способностей старших дошкольников в условиях кружковой работы.	164
Грицай Яна, Бушусв Т.В. Развитие Я-образу профессионалу на этапе фахової підготовки.	165
Гріньова О.М. Теоретичний аналіз проблеми української ментальності в психологічній літературі.	166
Дук Н.И., Шебеко В.Н. Формирование мотивации двигательной активности дошкольников в условиях игровой деятельности.	167
Илькова Н. В. Развитие познавательных возможностей младших школьников.	168
Карнаух Володимир, Савуляк В.О. Вживання підлітками слабоалкогольних напоїв як чинник формування адикцій.	169
Касаткіна О.В. Психолого-педагогічні умови формування мотивації досягнення студентів на заняттях іноземної мови.	170
Кислинська Ганна, Дейниченко Л.М. Особливості прояву адаптивності студентської молоді залежно від релігійних орієнтацій.	172
Кравцов О.Г. Мотивационной тенденции к агрессии как фактор деливентго поведения несовершеннолетних правонарушителей.	173
Кулаков Р.С. Психологічні аспекти та бар’єри професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці.	174
Лабінська С.М. Розвиток рівня домагань підлітків залежно від типу сімейних відносин.	176
Мазорчук І., Павелків В.Р. Теоретико-методологічні аспекти дослідження агресії та агресивності.	177
Майнінна І.Н. К вопросу о проблеме оценки глубинных индивидуально-психологических характеристик восприятия человека по выражению его лица.	178
Максимов А.А. Компьютерно-игровая зависимость сквозь призму неклассической психологии.	178
Марчук В.А., Павелків Р.В. Психологічні особливості розвитку особистісної рефлексії в пізнавальній діяльності підлітків.	179
Майнінна І.Н. Новый подход к изучению личности: связь экзистенциальных и индивидуально-психологических характеристик личности.	181
Ожоганич М.М., Михальчук Н.О. Складові комунікативної компетенції старшокласників.	182
Отич Дарія, Бушусва Т.В. Психологічна сутність копіngu.	183
Павелків В.Р. Теоретичний аналіз психології агресії та агресивності у зарубіжній літературі.	183
Палагнюк В., Ямницький В.М. Професійна адаптація викладача-початківця педагогічного ВНЗ як психологічна проблема.	185
Ренке Сергій Олександрович. Образ професійного психолога в свідомості студентів.	186
Рябкіна О.К., Пов’якель Н.І. Гендерні особливості формування конфліктної компетенції в юнацькому віці.	188
Сейдаметова С.И. Особенности личности и качество жизни больных в травматологии и ортопеди.	189
Серко Володимир, Руденко Н.М. Психологічні умови розвитку конфліктологічної компетенції студентів.	191
Ходин Виктор, Гордеюк О.В. Влияние внутрисемейных факторов на формирование личности старшего ребенка.	192
Хомич Іванна, Павелків Р.В. Особливості формування ставлення до свого Я в учнів молодшого шкільного віку.	193
Шабалина Виолетта, Бежанова Н.Л. Критериальная характеристика уровня сформированности общеучебных интеллектуальных умений младших школьников на уроках чтения.	194
ЗМІСТ.	197

Наукове видання

„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА МОЛОДИХ”

**Матеріали IV Міжнародної
науково–практичної конференції
студентів та молодих науковців**

**17–18 травня 2010 року
м. Рівне**

Відповідальний за випуск –
Комп'ютерна верстка –

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографний. Ум. друк арк. 32. Замовлення № 97 /1. Тираж 300 прим.

*Віддруковано засобами оперативної поліграфії ПП Самборський І.О.,
вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.*